

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 88.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/s

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Conștiința națională.

Arad, 1 Decembrie.

Deseori citiți despre cuvântul acesta: *conștiința națională*, și, doar nu este număr al unei foi românești în care să nu se amintiască. Să ne luăm iarăș timp, iubiți cititori ai sateilor, ca să stăm la sfat împreună și să ne dăm mirim cât mai bine asupra înțelesului acestui cuvânt sfânt: *conștiința națională*.

Că nu-i deajuns să port eu haină albă, să murmur pe buze cuvinte românești, să mă închin în sfânta biserică, să muncesc din greu țarina moștenită dela moși-strămoși după vechi datini, dacă în sufletul meu nu arde flacăra sfântă a conștiinței naționale. Că Je geaba mi-e viteaz voinicul care n'are mândria să-și mărturisiască legea și sângele românesc.

Neamul românesc, ca și alte neamuri, are să îndeplinească o chemare sfântă, să înainteze prin folosirea puterilor cu cari este de Dumnezeu înzestrat sufletul lui, să-și aibă *cultura* lui, progresul lui. Adecă să-și aibă datinele, să-și vorbiască limba înflorită, să se închine în biserică în care s'au închinat înaintașii sute de ani, să-și țină portul cu alese podoabe. Să se trudasă să-și aibe scrisul, dar mai ales să știe că face parte din *neamul românesc*. A ști lucrul acesta însemnează a avea cea mai aleasă comoară a sufletului, puterea aceea tainică și sfântă care e *conștiința națională*.

Și puterea aceasta, este cea mai mare dintre forțele sufletului românesc. Vă veți întreba de ce? Este ușor de răspuns. Doar ați luat seama că prin timpul mașter datinele

strămoșilor se uită, se pierd, căci vin moravurile timpurilor nouă, ajungi în vecinătate cu neamuri dela cari împrumuți obiceiuri, poate fiindcă le crezi mai bune. Curăția limbii, frumusețile ei nu se pot păstra și nu pot fi înmulțite când n'ai școli de toată mâna, că doar prin școală trăiește o limbă, și fără școală nu poate să fie învățat nici scrisul frumos care să-ți prindă gândurile și cugetele. Nu arare, ați văzut că vin vremi când oamenii își schimbă și credințele, părăsesc altarele unei biserici și îngenunchiază la altele, cum le poruncesc stăpânii dintr'o țară. Vedeți, toate se pot lua, și într'o bună zi arunci de pe spinare cojocul și pieptarul și îmbraci marfa târgovețului ovreu. Toate se pot lua, dar nu poate fi omul despoiat de *conștiința sufletului său*, de puterea aceea nebuită de care nu poate fi desbrăcat nimeni din partea nimănui și se poate lipsi de ea numai prin proprie voință, prin slăbiciuni.

Și neamurile trăiesc și prin celelalte semne amintite, dar mai ales trăiesc prin conștiința națională. Când în sufletul unui neam arde și această lumină atunci acolo nu se mai poate sălășlui întunericul. Flacăra sfântă a conștiinței naționale îi arată unui popor drumurile pe cari are să le bată pentru a-și împlini chemarea. Flacăra aceasta îi va ținea veșnic deschiși ochii că el nu trebuie să-și schimbe legea și să se lapede de neam, că este o fărădelege să treci dela altarele bisericii la cari s'au închinat moșii și strămoșii, să-ți schimbi portul, moravurile, datinele, să lași în părăsire limba națională.

Până în timpurile mai nouă de aceea se schimbaseră toate aceste fiindcă popoarele n'au avut conștiința națională. Astăzi însă

când ele sunt înarmate cu această putere mare, nu se mai poate întâmpla prefacerea aceea dăunătoare. Și ceice grijesc de mărgăritarul de mult preț, de comoara asta sufletească, nu trebuie să se teamă de moarte cu toate că secerișul ei este atât de înspăimântător astăzi.

Răsboiul deci, departe de a înfrica pe un neam de a părăsi rosturile sale naționale îl convinge să țină la ele cu mai multă sfintețenie, cu mai multă tărie. Conștiința asta națională varsă în sufletul nostru puteri proaspete de a lupta să ne avem partea noastră, cuvântul nostru la trebile publice, de a ne alege deputații noștri, de a ne conduce prin noi înșine, de a ne avea școala în care limba și scrisul românesc să înfloriască, de a ne avea societățile, institutele noastre de cultură și prosperare economică. Conștiința națională păstrează nădejdi vii într'un viitor mai bun, e izvor de voință și curaj și, când ea este puternică, viitorul acela nu poate întârzia.

Iată de ce v'am opăcit în trebile voastre iubiți cititori dela sate, scumpi voinici cu brațele înțepenite pe lemnul puștilor cari așteptați foaia ca sfânta cuminecătură. Am vrut să vă desvelim darurile conștiinței naționale la vremi ca aceste.

După rânduri ca aceste veți fi, credem, dumiriți asupra însemnătății conștiinței naționale, și nu veți mai sta la îndoială ispitindu-vă de ce oare se vorbește de ea așa de mult în foile românești. Pentru că conștiința națională este mai întâiu de lipsă la orice neam, e temelul înfloririi. Adevărat, ea se cucerește mai greu decât toate bunurile cari pot fi câștigate de mintea omenească, dar odată câștigată ea este averea cea mai

aleasă. Având-o am putea adăoga ca în sfânta scriptură: toate celelalte se vor adăoga nouă. Că bogăția și podoaba și frumusețea chipului și minții și sufletului unui popor sunt deșertăciuni, dacă ele nu sunt luminate de conștiința națională trainică, veșnică.

Criza balcanică și atitudinea Italiei.

Italia contra acțiunii din Dardanele. — Italia cere cooperarea României. — România pretinde Basarabia.

București, 29 Nov.

Criza balcanică se apropie de sfârșitul ei. Armata sârbă — cu toată vitejia ei — copleșită de adversari mai puternici, lăsată la propriile ei forțe, este biruită. Infrântă și demoralizată, îndepărtată de centrul de ravitaliere, ea nu este decât un vestigiu.

Resturile ei — ca să scape — se vor refugia, o parte în Albania, o altă parte pe teritoriu grecesc, unde fatalmente — vor trebui să depue armele.

Ajutoarele trimise de Anglo-Francezi sunt atât de neînsemnate și au sosit atât de târziu, încât de nu se vor retrage la timp, vor ajunge negreșit — într-o situație extrem de critică.

In acest timp toată lumea se întreabă: *ce face Italia?*

Italia are o armată numeroasă pe care nu o poate întrebuința *întregă* pe frontul ei. Italia ar putea să trimită un numeros contingent de trupe, capabil să *salveze situația împărțitei în Balcani*.

In ciuda tuturor, Italia nu se mișcă.

— De ce Italia nu ia parte la acțiune din Balcani, am întrebat ieri pe un distins diplomat italian — în trecere prin capitala noastră *Nu cumva Italia se desinteresează de chestiile balcanice?*

Cu multă amabilitate diplomatul italian, a binevoit să ne comunice următoarele:

— Italia nu se desinteresează de chestiile

balcanice. Prin debarcarea de trupe la Valona ea de fapt a pus un picior în Balcani și ține să se manifesteze — de azi înainte — și ca putere balcanică.

In afară de asta Italia este obligată să ajute pe aliații săi, în orice parte a lumii se va strămăta războiul.

Italia când a declarat războiul Turciei, a făcut acest pas — hotărâtă fiind de a lua parte la războiul împotriva Turciei. Dacă totuși Italia n'a trimis trupe în Turcia este pentru că *statul major a fost dela început împotriva acțiunii din Dardanele*. Statul major italian care cunoaște bine poziția peninsulei Gallipoli, de când cu războiul Tripolitaniei, a fost de părere că *o acțiune în Dardanele nu va avea nici o isbândă*. Ajutați de natura terenului și de îngustimea frontului, ofițerii germani ușor ar putea să pregătească un sistem inexpugnabil de apărare, după sistemul celui de pe frontul occidental.

De aceea *statul major italian a cerut ca Dardanelele să fie părăsite* și să se debarce trupe în trei localități: *pe coasta Mării Egee, la Enos, cu destinația Ceatalgea; în apropiere de Smirna tot cu destinația spre Constantinopol și în Syria*.

Atrase în *trei* fronturi, depărtate unele de altele; fără posibilitate de a-si putea da ajutor reciproc, trupele turcești, puține la număr la început, rău înarmate și rău instruite, *ar fi capitulat foarte repede*.

Acest plan al *statului major italian nefiind acceptat, Italia s'a abținut și n'a participat la aventura engleză*.

— Dar acum?

— *Ajutorul Italiei și acum este cerut cu insistență*.

I se cere să debarce trupe în Albania. Statul major italian este împotriva acestui lucru.

El a declarat aliaților categoric, că nu vor face nimic trimițând trupe la Salonic deoarece nu pot trimite număr *suficient*. Deasemenea socoate că *debarcarea de trupe italiene în Albania nu poate schimba situația gravă a Serbiei*.

Păreră Italiei este că numai o cooperare a României alături de împărțita înțelegere poate să dea rezultate satisfăcătoare.

Guvernul italian — *consecvent acestui mod de a vedea — a cerut puterilor împărțitei să satisfacă cererile României spre a o atrage de partea lor*.

Sesiunea a treia a parlamentului ungar.

Sedinta Camerei. — Noui proiecte.

Budapesta, 30 Noembrie.

După o pauză de mai multe luni, a fost deschisă azi a treia sesiune parlamentară dela izbucnirea războiului, în care se va rezolvi materialul de muncă aglomerat în decursul războiului. Sesiunea actuală atrage asupra sa atențiunea țării întregi. Față de sedinta de deschidere s'a arătat un interes foarte mare, s'au epuizat toate biletele pentru galerii.

Deschiderea ședinței.

La orele 11 fără cinci minute soneriile au anunțat începutul ședinței și deputații grăbiră în sala de desbateri, unde își ocupaseră locul toți membrii guvernului.

Primul ministru, conțele *Tisza* prezintă camerei autograful regal privitor la convocarea camerei, pe care îl cetește notarul.

Președintele *Beöthy* în discursul de deschidere zugrăvește situația grea în care se găsea Ungaria înainte de sesiunea precedentă. Oricât de grea a fost acea situație — a spus președintele *Beöthy*, — nimenea nu și-a pierdut speranța. Am reușit și împotriva numărului preponderent al dușmanului să schimbăm mersul războiului, iar azi nu se mai găsește dușman pe teritoriul Ungariei. Dimpotrivă pe frontul italian respingem victorios atacurile aliatului perfid și împreună cu glorioasa națiune bulgară suntem stăpâni pe cea mai mare parte a Serbiei. Încă nu suntem la pace, nu ne găsim încă la sfârșit. Grele încercări și lupte crâncene vom mai avea poate de suportat. Am fost necesități să prindem armele pentru salvarea existenței noastre naționale și integritatea statului, iar ca să încetăm lupta, aceasta o vom putea face numai după ce ne-am ajuns ținta și am asigurat nu numai integritatea teritoriului nostru, ci am câștigat și garanții pozitive pentru dezvoltarea noastră liniștită în privința națională și economică.

Președintele a dat la sfârșitul vorbirii sale expresiune omagiilor și admirației Camerei față de rege, precum și recunoștinței și mulțumitei față de soldații noștri eroi și față de aliatul nostru german.

La propunerea președintelui se adresează felicitări aliaților german și bulgar. Președintele vorbește despre morții corporilor legiuitoare: *Zoltán Désy, Coloman Széll* apoi despre

† Antoniu Negru.

— O vorbire, ce nu s'a rostît. —

De Al. Ciura.

Prietene,

Cetesc o depeșă laconică din Stockholm, în care se spune, că opt soldați invalizi de ai noștri, înapoindu-se, bolnavi de ftizie, din Siberia, au murit în Finlanda și au fost înmormântați apoi, cu onoruri militare, în orașul Tornea, din Suedia.

Aflu, între numele vitejilor morți, și pe al tău, frate; telegrama amintește că ești Român, și ai aparținut regimentului 33 de infanterie.

De aceea m'am simțit îndemnat, să spun câteva cuvinte de-asupra mormântului tău străin, căci în țara fiordurilor, unde te odihnești acum, nu vei fi avut preot, ca să te prohodască după legea noastră românească — nici feciorii și fetele satului n'au știut să-ți așeze la căpătâi, bradul strămoșesc, cum se cuvine tuturor tinerilor, pe cari viforul năpraznic i-a rupt în două, la cea mai frumoasă vârstă.

E greu să cuvintezi azi, la groapa unui frate, când mormanul fraților noștri, ce dorm în pământ străin ar întrece, de nu știu câte ori, în înălțime, piramida lui Cheops.

E greu... căci inima noastră, după atâta sbucium și suferință, s'a obișnuit cu durerea; s'a petrificat de-abinelea. Trăim azi sub stăpâni-

rea Morții, și cei rămași în viață se întreabă adese, cu un aer de mirare: de ce mai zăbovesc și ei pe acest glob de humă, când cei mai buni ai noștri s'au dus?

Nu-mi pot da seama, prietene, din cele câteva rânduri ale depeșei, nici cine ai fost, — înainte de a intra în luptă — nici cari erau în-deletnicirile tale în viață?

Candidat de avocat, sau alt soi de cărturar nu mi-se pare să fi fost, căci atunci aveai măcar rangul de cadet, și nu te coborai în groapă, ca simplu gregar, după ce ai înfruntat dușmanul în linia de foc, și ai trecut prin martiriul de a fi prizonier în Siberia.

De aceea, cred eu, că ai fost țaran — cine știe de unde. Din Munții Abrudului sau ai Hunedoarei; din Banat sau din Câmpia noastră.

Când ai plecat la sunetul goarnei, ți-ai luat rămas bun dela nevastă și copii — dacă ai avut — și te-ai dus, cu gândul posomorit, că poate n'ai să te înapoiezi. Pe urmă, când ai ajuns în toiul vâlmășeii nu te-ai mai gândit acasă, când vedeai, cum se prăpădesc camarazii tăi. „Ce-a da Dumnezeu!” — ți-ai zis atunci, și ai pornit la năvală, cu ochii încruntați, cu buzele supte..

Cronicarul grăbit al războiului n'a avut răgaz, să însemne, în câte lupte ai luat parte și cât de mare a fost vrednicia ta. Te-ai pomenit, la o vreme răsturnat la pământ, cu membrele strivite, căci chiar inamicul te-a declarat de invalid, și ți-a dat drumul să vii iar acasă, du-

pă-ce ai petrecut atâtea zile de suferință, în țara de ghiață a Muscalului. După luni de zile, petrecute într'un spital străin, — unde nu puteai schimba o vorbă, în limba ta, decât cu doi-trei tovarăși de suferință, schilavi și ei, ca și tine — v'au așezat, ca pe vite, în vagoane — și trenuri lungi au pornit spre Siberia; în lumea zăpezii și a pușcăriei.

Aici ai avut câteva luni de răgaz. La muncă grea nu te puteau pune, ca pe ceilalți, căci erai neom.. Dar ai avut totuș destul prilej, să te convingi, în toată ziua, cât de amară e pânea dușmanului, stropită cu lacrimile tale neputincioase!

Intr'o zi, când ai dat cu ochii de o oglindă, ai început să tremuri, ca prins de friguri...

Cine era bătrânul acela, cu ochii șterși, cu barba lungă și căruntă, ce te privia, ca un străin, din ciobul oglinzii?

Nu erai tu, desigur! Căci erai voinic și rumen, când ai plecat de acasă; ochii tăi erau plini de viață, iar brațul tău isbia la pământ trei flăcăi de odată, din cei mai voinici, când te amestecai în certurile lor dela horă.

Și totuș tu erai!...

Spre seară, când te-ai întins pe rogojină, și ți-ai pus mâinile căpătâiu — că prea era rece scândura goală — ai simțit cum te cuprinde o căldură, în dreptul inimii... Simțiai, cum căldura aceea se ridică tot mai sus, și pe când te-ai propțit într'un cot, te-ai pomenit, că ți se umple gura de ceva cald și sărat... Te-ai șters la buze cu

fostul primat Claudiu Waszary, dând expresiune durerii și regretelor camerei.

Președintele mai anunță că numărul deputaților înrolați în armată a crescut la 160.

Gazul terestru.

Ministrul de finanțe Ioan Teleszky prezintă camerei contractul încheiat privitor la exploatarea gazului terestru. Din raportul ministrului reiese că din gazul obținut din sondele deschise până acum s'a cedat singuraticilor întreprinzători în cantități mai mari sau mai mici un jumătate milion metri cvadrați. După încheierea contractului poate dispune liber peste 1,700,000 metri cubici de gaz. Pentru rezervoarele de gaz aparținătoare sondelor ministrul a cedat societății numai o parte din teritor, adică 124.5 chilometri pătrați care teritor se poate întregi încă cu 58.3 chilometri cvadrați, dar numai pentru trebuințele orașelor și a comunelor.

Societatea va valora în primul rând capitalul ungar, iar dreptul pentru a da directivă în privința aceasta e rezervat ministrului de finanțe. Statului, prin participarea la câștig i-se pune în perspectivă un venit mare, contractul e avantajos în toate privințele.

Ministrul de finanțe a mai prezentat în ședința de azi și un raport despre reforma institutelor financiare.

Obligativitatea celor de 50—55 ani la muncă în interesul războiului.

Ministrul apărării țării baronul Samuil Hazai a depus pe biroul camerei proiectul de lege privitor la chemarea celor de 50—55 ani la muncă în interesul războiului. Proiectul are 3 paragrafi. Paragraful I dă putere ministrului apărării țării, ca în cazuri extraordinare să ceară în interesul războiului ajutorul personal al acelor bărbați cari au împlinit 50 de ani, dar n'au trecut de 55 și pot lucra. Aceștia vor fi întrebuințați numai pe teritoriul țărilor Coroanei ungare îndărătul armatei în luptă și se poate cere dela ei un serviciu fără întrerupere de numai 6 săptămâni. Acei cari au făcut acest serviciu pot fi chemați din nou numai după o întrerupere de 1—2 luni.

Al doilea paragraf dispune că cei chemați odată, rămân în serviciu și dacă împlinesc etatea de 55 ani în cursul războiului. Conform paragrafului III, legea aceasta intră în vigoare în ziua promulgării.

Proiectele au fost date comisiilor.

Ședința s'a terminat la orele 12.

Intervenția României — o ipoteză... Țarul s'a întâlnit cu regele României?

Cabinetul Brătianu are deplina încredere a suveranului. — D. Brătianu nu se va arunca într'o aventură. — Miza războiului actual: Constantinopolul. — Intervenția României o ipoteză. — Țarul s'a întâlnit la Reni cu regele României? — Munițiuni și mărfuri pentru România trec prin Rusia.

— Nu trebuie să credeți că Brătianu este pentru neutralitate-cu orice preț. Dacă aliații ar fi debarcați la Salonic, acum două luni, astăzi România ar fi în războiu. În intimul său, Brătianu ar fi fericit să fie chemat să mărească fruntariile României, al cărui creator a fost, în mare parte, tatăl său. Intre Brătianu și cei ce voesc războiul, nu este decât o diferență de metod și de aprecierea momentului favorabil.

— În adevăr pentru ca să poată cu succes propune, cui de drept, soluțiunea războinică a problemei naționale, pentru ca cei doi factori supremi politici ai țării să fie de acord în hotărârea războiului, cum au fost în tot timpul pentru menținerea neutralității, trebuie ca Brătianu să se simtă susținut și impus de marea majoritate a țării, și ca situațiunea frontului balcanic să se prezinte așa încât să înlesnească, în interesul comun tentativa României.

Brătianu nu se va mișca decât când va fi sigur că nu se aruncă într'o aventură.

— Ca să prepare această situație în Balcani, este treaba aliaților. Să debarce repede și să se pue pe lucru. Războiul european, care are de scop cucerirea punții care unește Europa cu Asia-centrală, cu India și China, este pus acum pe adevăratul său teren geografic. Pentru posesiunea acestei punți s'a luptat în Flandra și Polonia. Miza acestui războiu e Constantinopolul. Cine pune mâna pe Constantinopol, a învins.

— Toți dorim victoria aliaților și ne vom da de partea lor, îndată ce ne vor deschide drumul spre Balcani. Pentru aceasta trebuie aliații să ulerge și să scape armata sârbă. În ziua când aceasta va fi strivită, vor trebui trimiși 300,000 de mii de oameni ca să-i ia locul.

— Actualmente aliații nu pot să conteze decât pe neutralitatea României.

Intervenția României este o ipoteză care

Arad, 1 Decembrie.

Actualul cabinet se bucură de deplina încredere a suveranului, cu care se află în cel mai perfect acord. Pentru ca atitudinea României să se schimbe, trebuie ca situația strategică în Balcani să se schimbe, sau cabinetul, care ar veni în locul celui actual, să creadă că poate să-și asume răspunderea unei intervenții armate, cu toată opunerea numerosului și disciplinatlui partid liberal care s'ar pune în contra oricărui guvern intervenționist.

Deoarece actualul guvern Brătianu dispune de mare majoritate în parlament, este evident că numai o revoltă populară ar putea să determine o schimbare de guvern. Este posibil aceasta, cu starea de asediu votată de Cameră, și pe care guvernul Brătianu ar putea s'o aplice dintr'un moment într'altul?

Un om important din partidul liberal, intim al dlui I. Brătianu președintele consiliului, a spus:

mâneca bluzei — cămașă de mult nu mai aveai — și, la lumina opaițului, ai luat seama că mâneca bluzei e plină de sânge.

„De acum s'a isprăvit!” — ți-ai zis.

Știi, că ai să te prăpădești în țară străină, și ți-ai plecat capul în fața hotărârii neschimbate, pe care au adus-o Ursitoarele, când torceau firul vieții, lângă leagănul tău...

Ai fost dus apoi într'un spital, unde aveai îngrijire mai bună. Hrană și căldură binefăcătoare aveai acum, frate Negrule, când Moartea își pusese deja pecetea ei de ghiață, pe fruntea ta îmbătrânită așa de fără vreme. Zăceai tolănit în patul tău cald, gândindu-te la nevastă și la copii; la boulenii de acasă și la cele câteva jugăre de arătură. Ai înțeles, pe cât ai putut prinde, din graiul străinilor din jurul tău, că în curând vi se dă drumul, să veniți acasă. Cu puțină prindere ce aveai, puteai să trăești la casa ta, fără să cerșești nimănui... Nevasta era harnică; copiii încă puteau, azi-mâine, să-ți dea mână de ajutor și puteai să mai încurci încă cu tihnă, zilele ce ți le-a rânduit Dumnezeu, așa ciung cum erai, cu un picior de lemn, sau cu dreapta tăiată din umăr.

Cândul, că ai să vezi iarăș pe cei de acasă,

te făcea mai sprinten; uitai nenorocirea, în care te aflai. Numai arsura din dreptul inimii nu te mai slăbia, și picuri de sânge îți umeziau buzele de câte ori te rupea tusa...

În ziua plecării ți-ai făcut trei cruci și ai zis: „Doamne ajută!” Știi bine, că dacă ajungi odată acasă, te lecuești ușor, căci și povara dela inimă ți se ridică.

Și iarăș a plecat trenul — un tren plin cu ologi, ciungi și orbi — străbătând câmpiile de ghiață. Voi vă aștrângeați binișor în ungherul vagonului, povestind în toate limbile, și totuș înțelegându-vă, prin tainicul grai al suferinții. Fiecare își uită nenorocirea lui, când privia la camarazii — tot așa de schilavi — și un gând luminos sustinea duhul vieții în trupurile prăpădite: țara lor de care se apropiu cu fiecare pufuitură a locomotivei, satul din depărtarea fumurie, nevasta și copiii...

Dar n'ai ajuns nici la jumătatea drumului, când boala de piept — după atâtea năcazuri, ce ai îndurat — a gândit, că s'a umplut cu vârf păharul suferinții tale.

Moartea s'a apropiat de tine, cu milă. Ți-a șters sudoarea de pe frunte, ți-a aruncat un praf vrăjtit în ochi — ca să revezi iar satul tău din Ardeal — ți-a pus o lumânare în mână, du-

pă legea noastră, pe urmă a mai suflat odată peste ochii tăi și ți-a închis pleoapele.

De aci înainte, nu mai știi, ce s'a întâmplat cu tine, frate dragă.

Ai fost pus într'un cosciug de brad, și alături de alți tovarăși, ce au murit ca și tine moarte de erou, ați fost transportați în Suedia, unde ați fost îngropați, cu paradă militară.

S'au descărcat salve de onoare la groapa ta și cosciugul de brad a fost acoperit cu o cunună, ce purta inscripția: „Străinu-le, dormi ușor în pământul Svediei!”

Dormi ușor — îți doresc și eu.

În nopțile de vițor, când brazii pădurilor uriașe vor fremăta din cetini, sufletul tău pribeag, va porni, pe aripile furtunei, până în satul uitat, unde nevasta și copiii te așteaptă înzadar. Vei privi prin geamul întunecat; vei suspina prin horn... și înainte de cântatul cocoșilor, te vei înapoia iarăș în mormântul tău din țară străină.

Și pământul, ca o mamă duioasă a tuturor, te va legăna la sânul lui și te va adumbri iarăș, cu mângăieri mincinoase: „Dormi, copilul meu. E mai bine aici, ca ori unde!”

se va putea adevăra numai grație unei presiuni a opiniei publice a țării, dar mai ales grație unei acțiuni rezezi și fericite a aliaților în Balcani. — (Mold.)

La Sofia nu se crede ca ceva imposibil că țarul Rusiei ar fi avut la Reni o întâlnire cu regele Ferdinand al României, dar, că, această întâlnire, nu ar fi avut rezultatul care era de așteptat că adică România să-și schimbe atitudinea. În împrejurările actuale la Sofia se consideră cu neputință câștigarea României pentru cauza împătritei înțelegeri.

„Neue Züricher Zeitung” află din Milano: Lui „Corriere della Sera” i-se anunță din București, că după informațiile ziarelor românești primite din partea comisiei românești la Petrograd, guvernul rus a acceptat transitul de muniții și mărfuri prin Rusia, cari sosesc dela puterile împătritei înțelegeri, pentru România.

La peninsula Kola, portul rus pe unde sosesc munițiile, și pe malurile vecine, se lucrează cu multă activitate la îmbunătățirile portului, pentru a facilita situația navigației comerciale.

Dar transporturile se vor putea face de abia prin Ianuarie.

Direcțiunea generală a căilor ferate române a trimis un ordin stațiilor din toată țara prin care suspendă transportul mărfurilor colete. Un alt ordin ulterior, cere stațiilor să aibă pentru aceste transporturi o aprobare specială a serviciului mișcării.

În chip efectiv însă aceste transporturi au fost oprite, iar stațiile au început să lucreze la inventarierea tuturor coletelor depuse pentru export.

General von Kluck despre războiu și armatele engleze și franceze.

Generalul german laudă trupele anglo-franceze.

Arad, 1 Decembrie 1915.

Generalul Kluck, fost comandant al unei armate germane în Franța, și care actualmente se află la Wilmersdorf spune următoarele unui redactor al lui „Az Est”:

„Unui general îi vine greu să vorbească despre soldații săi și despre războiu. Pot să-ți spun că despre armata engleză nu am decât admirație.

Sunt dușmani serioși trupele vechi engleze, contra cărora am luptat și eu. Între aceste trupe erau soldați cari luptă de 12 luni mereu. E bine însă pentru noi, că aceste trupe vechi sunt epuizate, și reînnoirile sunt cu mult inferioare.

Cine cunoaște istoria militară a Angliei, știe, că soldații britanici au fost întotdeauna dintre cei mai buni luptători. Gândiți-vă numai la Waterloo!

Războiul cu Burii nu poate fi luat în considerare, deoarece fiecare știe greutatea unui războiu în colonii”.

Întrebat fiind ce deosebire este între trupele franceze și engleze, a spus:

— Cuvânt hotărâtor nu pot să spun despre valoarea celor două trupe. Se deosebesc însă foarte mult în ce privește formația, conducerea, temperamentul, și acele calități isvorite din specialitatea rasei.

Francezii sunt dușmani foarte periculoși despre cari nu pot vorbi decât cu admirație.

În războiul actual — zice mai departe generalul — sunt două feluri de lupte:

Lupte staționare (de tranșee) și lupte de front mișcătoare (de câmp și asalt).

Luptele staționare sunt de atac, cu deosebirea că au front lung și timp de luptă nelimitat. Atacul definitiv este mult mai intens și mai emoționant decât al luptelor de front.

Luptele de front, se dau numai în anumite zile, și atacurile se urmează la intervale mai mari.

Luptele de tranșee și staționare, continuă mereu, fără întrerupere, zi și noapte. Soldații luptă astfel în trei faze: 1) activ, 2) în rezervă, 3) „în odihnă”. Chiar atunci când se crede că este liniște, luptele continuă, neștiindu-se planurile dușmanului și fiindcă cea mai mică neobservare poate să cauzeze catastrofa.

Când buletinele oficiale spun că pe front e liniște, să nu se creadă, că trupele se odihnesc, ci din contră muncesc atunci mai mult, fiindu-le toată atenția încordată asupra mișcărilor dușmanului.

Războaiele din trecut n'au cunoscut luptele staționare și cele de tranșee.

Ele au început acum un an, după o campanie de iarnă și continuă încă.

Luptele actuale cer o rezistență mult mai mare ca cele din trecut, și este greșit a se crede, că cultura și civilizația a înmuiat firea omului, din contra el e azi mult mai rezistent.

Aeroplanetele aduc un serviciu de nedescris. Munca ofițerilor aviatori este însă cea mai grea. Ei sunt obișnuiți cu moartea la care se așteaptă în orice moment.

Și aeroplanetele sunt de diferite feluri, după misiunea ce au îndeplinit. Succesul depinde în luptele aeriene de sângele rece și prezența de spirit a aviatorului. Ei conduc cu aceeași ușurință cârma aeroplanului ca un violonist arcușul vioarei.

Pentru serviciul mare ce aduc aviatorii, soldații au cea mai caldă recunoștință față de ei.

Patrulele au fost înlocuite de aeroplanete fără de cari azi nu s'ar mai putea afla mișcările și numărul inamicului. Pentru a înșela dușmanul, se fac acum marșuri și deplasări fictive.

Terminând pot să spun că războiul actual are două arme ce nu s'au folosit până acum: tranșeele și aeroplanetele.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 30 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul italian: E foarte evident că Italianii vor să stoarcă cu orice preț învingeri pe frontul dela Isonzo și după toate probabilitățile la Gorizia. Atacurile de ieri au fost direcționate pe toată linia dela Tolmein până la mare, cu multă vehemență, îndeosebi către capurile de pod din nordul platoului Doberdo. Atacurile date contra pozițiilor noastre de munte dela Tolmein, s'au zădărnicit. Capul podului dela Tolmein a fost expus ieri după amiază focurilor extrem de violente. După aceste canonade, s'au dat trei atacuri vehemente în nord, și alte trei mai slabe pe sectoarele sudic. Toate au fost respinse de trupele noastre cauzând dușmanului pierderi considerabile. Mai multe încercări de atac dela Plava decurs deasemenea fără rezultat. În fața capului de pod dela Gorizia, Italianii au concentrat mari forțe de pe toate liniile. Ieri dușmanul n'a atacat decât la Blavia; pe o fâșie îngustă am fost nevoiți să ne retragem linia unui sector, în celelalte puncte i-am respins. În interiorul orașului Gorizia în cursul nopții au căzut din nou vre-o sută bombe grele. După canonada de patru ore de pe sectoarele litoralului Doberdo, Italianii au atacat cu vehemență extraordinară ținutul din jurul muntelui San Michel și San Martino. Opt asalturi de pe muntele San Michel au fost respinse sângeros de regimentul de honvezi nr. 1 din Budapesta. San Martino a fost atacat în trei rânduri. Regimentul de honvezi nr. 4 din Oradea-mare în luptele sperate de mână ce s'au dat aici a reușit să iasă învingător, păstrându-și toate pozițiile. La sudvest de sat deasemenea am respins un atac dușman.

Pe frontul sudostic: La sudvest de Priboi am respins Muntenegrinii către Plevie. La sudvest de Mitrovița pe hotarul Muntenegrului trupele austro-ungare au atacat un batalion sârb și au făcut prizonieri 210 soldați. Bulgarii se apropie de valea dela Prizrend.

Berlin, 30 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În mai multe puncte a liniei

de luptă s'a dat activitate de artilerie, bombe și grenade.

Pe frontul oriental: Situația e invariabilă. Aeroplanete germane au atacat stabilimentele drumului de fer dela Liachovici spre sudost de Baranovița.

Pe frontul din Balcani: La Rudnic spre sudvest de Mitrovița trupele generalului Kövess au respins forțele dușmane. Și aici și spre sudvest de Sitnița, trupele generalului Gallvitz au făcut prizonieri 1000 Sârbi. Armata bulgară la 28 Noembrie a ocupat Prizrendul, a făcut pradă de războiu mai mult de 3 mii prizonieri și 8 tunuri.

Sofia, 28 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general bulgar: În direcția Prizrendului trupele noastre gonesc Sârbi cari se retrag în mare disordine către Muntenegru. Drumul ce duce spre Pristina și Prizrend este acoperit cu muniții și obiecte militare. Pe ambele părți a drumului zac cai și boi morți, automobile părăsite și trăsuri stricate, în jur de Suha-Reca cantități de muniții arse, tunuri, furgoane deteriorate cari toate fac impresia unui mare dezastru. Toate acestea arată că resturile armatei sârbești nu mai sunt decât cete gonite. În cursul zilei am făcut pradă de războiu: 2000 prizonieri, 16 tunuri, 22 trăsuri cu muniții. Operațiunile din sud decurg favorabil pentru noi. La 26 c. trupele noastre au ocupat orașul Kicevo, iar azi Krusevo. În ținuturile acestea Sârbi nu mai atacă decât în trupe mici izolate, independente de armata lor. Reușita operațiunilor noastre dela cursul de sus al râului Cerna este trecerea râului și ocuparea podului ce duce spre Muntenegru. Pe celelalte linii situația e invariabilă.

Mare mizerie la Monastir*).

Cel mai românesc oraș macedonean. — Ce a fost și ce-a rămas din Bitolia. — Magarova și Gopeși. — Lupte îngrozitoare la Babuna. — Ce spune un ofițer superior sârb? — Importanța strategică a Bitoliei.

Monastir, 14 Noembrie 1915.

Un corespondent ocazional, amic al ziarului nostru, mergând dela Salonic la Monastir (Serbia), ne trimite următoarea emoționantă scrisoare, despre starea în care se află astăzi cel mai românesc oraș al Macedoniei.

Iată această mișcătoare corespondență:

„Azi de dimineață am sosit la Monastir. Orașul acesta — altădată atât de viu — prezintă un aspect înfricoșător. Gnoaza pericolului bulgar a ucis orice viață și orice mișcare. Dela gară și până la periferia orașului numită „la Cavăți”, și de acolo până la altă dată înfloritoare comune românești Târnova, Magarova și Gopești, domnește o tăcere mormântală. Nici urmă de viață. Casele sunt închise, cafenelele închise, prăvăliile închise.

În toate colțurile, pe toate străzile a pus stăpânire mizeria miilor de refugiați, ce zilnic sosesc aci din toate colțurile Serbiei. Casele românești, ca și cele sârbești sunt arhipline de refugiați sârbi. Tot așa sunt pline de refugiați toate școlile și celelalte stabilimente publice.

Dar cea mai groaznică nenorocire ce s'a abătut asupra nenorociților locuitori este spectrul foamei. Lipsa de alimente este îngrozitoare. Incepe să lipsească pâinea. Brutăriile sunt deschise numai un ceas pe zi. Lumea face coadă ceasuri întregi, pentru ca de multeori să plece fără pâine.

Populațiunea românească de teama intrării în oraș a trupelor bulgare se pregătește să arboreze steaguri românești spre a nu fi masacrată.

Dimpotrivă populația bulgărească se pregătește să facă trupelor bulgărești o primire triumfală.

Cauza panice de care este cuprinsă populația sârbească, sunt îngrozitoarele lupte ce se dau în defileul Babuna, care odată trecut, trupele bulgare au drumul deschis spre Monastir. Aceste lupte, după spusa răniților sârbi ca și a prizonierilor bulgari ce sosesc, zilnic la Bitolia,

* Bitolia, pe care Turcii l'au numit Monastir. Oraș în Macedonia cu 70 mii locuitori, în majoritate Albanezi turciți și 15 mii Români-Macedoneni.

Magarova, orașel, cu 6000 locuitori, mai toți Români. Gopeși, orașel, spre răsărit dela Bitolia, cu 6000 locuitori, din cari 3000 Români-Macedoneni.

lia, sunt dintre cele mai crâncene și sângeroase. Bulgarii atacă cu cea mai mare impetuozitate, dar tot cu atâta impetuozitate se apără și Sârbii cari fac minuni de vitejie.

Se afirmă că trupele bulgare — după lupte extrem de sângeroase, au fost respinse spre satul Isvor.

Mai târziu sosindu-le întăriri, Bulgarii au reușit să înfrângă aripa dreaptă a Sârbilor, care, spre a nu fi înconjurat, fu silit să se retragă. Această aripă în retragerea ei, fiind atacată de țărani bulgari — a suferit mult. După 24 de ore sosind trupele anglo-franceze și ocupând punctul Mergian, Bulgarii au fost siliți să se retragă.

Cu această ocazie, armata sârbă spre a peapesi pe țărani ce o atacase în ajun a bombardat toate satele prefăcându-le în cenuse.

Trupele fiind respinse definitiv și pericolul ocupării defileului Babunei fiind înlăturat**), autoritățile sârbești din Monastir, au oprit emigrarea populației sârbești pe teritoriul grec, și a luat măsuri pentru arestarea Bulgarilor, cari nu-și putuse ascunde bucuria de apropiata soare a Bulgarilor.

Un ofițer superior sârb afirmă că deși situația armatei sârbe este critică, ea, totuși, nu este disperată. Defileul Babunei — zice dânsul — este inexpugnabil, iar înconjurarea Sârbilor, pe la Cinnova, prin ocuparea orașului Tetova, de trupele sârbești, este înlăturată. „Avem — a spus dânsul, — munițiuni din belșug, și nu vom depune armele, până nu vom pieri până la cel din urmă om? — Lib.

Orașul Monastir are o deosebită importanță militară pentru evenimentele ce se desfășoară în sudul Serbiei. Monastirul, fost pe vremuri capitala vilactului turcesc cu același nume, este situat într-un fel de cazan mlăștinos, înconjurat de toate părțile de dealuri, cu o lungime de 70 klm. Insus cazanul are o altitudine de 550 metri. Chiar și prin acest fapt, Monastirul zis și Bitol sau Bitolia, este bine apărat.

Marele bazin în care e construit orașul, este tăiat în lung de râul Zrna, un important afluent al Vardarului. Spre vest, valea e închisă de munții Suhagora. În toată această regiune muntoasă și mlăștinoasă se găsesc numai câteva șosele, cari din punct de vedere militar, au cea mai mare importanță și cari toate se încrucișează la Monastir, nodul comunicațiilor din Serbia de sud. Din Grecia, dela Salonic, duce o cale ferată și o șosea, până la Monastir. O altă șosea duce dela Monastir la Durazzo, care face legătura, singura legătură, între Durazzo și Salonic. Și spre est duce o șosea mare, care se termină tocmai la Sofia.

Înlăuntrul acestei regiuni aproape impracticabile, legătura între diferitele puncte locuite o fac niște drumuri cari pleacă în forme de raze din Monastir, legate între ele din distanță în distanță, de căi transversale. Una din interiorul Serbiei, care pleacă din Monastir, este cea care duce prin Prilep la Tetovo.

Din valea Vardarului duc mai mult căi prin trecătorile muntelui Babuna și spre sud de acele trecători. Cu prăbușirea rezistenței sârbești la Monastir, un important razim al armatei sârbești a căzut, dat fiind că o parte a armatei invinse, a fost tăiată de rest și a fost împinsă spre sud, unde nu va mai putea rezista deloc armatei bulgare victorioase.

**) Defileul a fost deja ocupat de Bulgari. — N. R.

Pentru pace.

Conferența femeistel Lida Gustave Heymann.

Budapesta, 30 Noemvrie 1915.

Azi, Marți, d. a. la ora 6 în palatul Lloyd a avut loc o foarte interesantă conferență ținută de către feminista bavareză Lida Gustave Heymann din München. A fost un public foarte numeros, mai ales fete și femei. Conferențiară era îmbrăcată toată în alb, având în mâni un buchet de roze albe. Conferențiară a vorbit despre pace, spunând următoarele:

O mizerie de nedescris s'a deslănțuit asupra popoarelor din Europa. Justiția este azi injustiție, nelegiuirea este lege, s'a nimicit cultura, barbaria-i dominantă și este nesfârșit șirul îngrozitoarelor măceluri.

Eu cred, că la izbucnirea războiului, multe femei și-au binecuvântat soarta de-a nu fi părtașe la ceea ce s'a săvârșit.

Nu vorbesc numai despre femeia germană, austriacă sau maghiară, ci de toate surorile mele engleze, franceze, rusoaice și turcoaice, vorbesc despre toată femeia care suferă în aceste nesfârșite mizerii.

Pretutindeni femeia alină suferința. Am văzut femei tinere, cari peste un an s'au reintors cărunte din spitalele de ambulanță. Fiecare vrea să ajute. S'au văzut femei tinere muncind cu pricepere în agricultură. Pentru ce însă s'a recunoscut numai azi, în timp de nevoie, ceea ce noi propagăm de multă vreme?

Bucuria adevărului constatată în predispozițiile profesionale ale femeii, sunt scoase în evidență în contul milioaneilor bărbaților cari pier. Acțiunea feministă nu se poate bucura.

Femeia nu este numai ajutorul alinării suferințelor, ci aduce jertfe reale. Multe își pun întrebarea: de ce n'am putea merge și noi pe front? Și s'au dus.

În războiul actual, fiecare popor a trecut peste trei faze. Cea dintâi: era însuflețirea sălbatică, trăită și de femei. A doua: era urei popoarelor. Iar a treia: era în care de sus s'a dat cuvântul că trebuie să rezistăm până la cel din urmă om. Fiecare popor din Europa a trecut peste aceste trei faze ale războiului, femeia le-a trăit și ea și a suferit neînchipuit de mult. Stând la margine de drum privind trupele defilante... *Își iubeau patria*, știau însă că patria lor nu e izolată pe o insulă, simțind prea bine, că este o lume de care și noi suntem legate. Aceleași femei cari au trecut peste toate aceste trei faze, țin calea luptătorilor. Și cu mâinile ridicate îi imploră: *nu lăsați să cadă și cel din urmă dintre voi, faceți pace.*

De câte ori m'am întâlnit în Haga cu surorile mele din străinătate, s'au petrecut scene de o sublimă și superioară coordonanță. *Noi femeile suntem puternic aliate și mâinile ne sunt împreunate cu solidaritate.* Noi, cele cari vrem pacea statornică, suntem numite idealiste. Cel ce susține aceasta, nu s'a ocupat niciodată de chestia feministă. Ceea ce odinioară a fost dreptul pumnului, azi este războiul; *obținerea drepturilor, are și alte mijloace decât un războiu.*

Pentru o pace durabilă, va trebui să muncim, să delăturăm și împiedecăm întâi de toate motivele cari provoacă un războiu.

Cuvântul meu este adresat azi femeilor și am să dezvolt ceea ce trebuie să așteptăm dela ea. Numai acea acțiune isbuteste, care este urmată în înțelegere cu bărbații. Femeia însă, are o situație excepțională. Fiindcă politiceste nu are drepturi. Ceea ce înseamnă independența ei în raport cu bărbații. Ea își poate ridica cuvântul fără ca să se plece. Suntem libere și vrem să profităm de aceasta libertate. Posibilitatea unei păci durabile nu se va putea înfăptui decât dând femeii drepturi egale bărbaților.

D-voastră, doamnelor, sunteți reprezentantele unei generații viitoare. Războiul este destrucțiunea vieții. Femeia însă, din tot sufletul său vrea viața. Fiecare ființă feminină, om și animal, trăește și moare pentru copiii și puii săi. Astăzi, femeile și-au trimis cu bucurie copiii pe front. Am privit aceste mame cu durere și supunere. Viitorul cere dela femeie, să se ocupe de politică, mai cu seamă de politica internațională. Numai astfel se va putea înfăptui pacea. Noi, Germanii ne războim cu Francezii, dar fe-

meia germană niciodată n'are să uite ce înseamnă pentru ea cultura franceză. Wagner, Strauss, Beethoven sunt genii germane. Sunt sigură, că cultura germană este apreciată și azi de femeile și bărbații englezi, francezi și ruși. Suntem avizați unul la altul: nici o națiune nu poate trăi fără cealaltă.

Munca ce ne așteaptă este grea. Mult mai grea în țara care va ieși biruitoare decât în cea înfrântă. Acuma, când în casa de sus din Anglia se vorbește de pace, femeile germane s'au adresat către „Reichtskanzlei” cu cererea să li se răspundă. Datoria femeilor tinere este lupta. Da, există posibilitatea păcii durabile. Scopul viitorului: să trăim pentru patrie și să propagăm cultura.

Celebra scriitoare, Selma Lagerlöf a zis: până când respir și-mi curge sânge prin vine, vreau pacea, chiar și în schimbul fericirii și a vieții mele. Aceasta trebuie să fie deviza fiecărei femei. Numai atunci va fi pace pe pământ!

După conferința Gustava Heymann a fost bineventată de Vilma Glücklich, care a făcut propunerea, ca feministele din Ungaria să se adreseze către parlamentul ce se deschide azi cu cererea să găsească mijlocul unui început al tratatelor de pace, să facă tot posibilul pentru a putea porni acest pas.

Propunerea s'a primit cu unanimitate.

Grecia — între ciocan și nicovală.

Noua notă a împătritei înțelegeri. — Declarațiile prim-ministrului Skuludis. — Recunoștința dlui Denys-Cochin. — Partidul dlui Venizelos în pasivitate. — Salonicul — al doilea Antwerpen.

Arad, 1 Decembrie.

Agentia Havas anunță că Grecia a răspuns la nota împătritei înțelegeri în tonul cel mai prietenesc. Cercurile oficiale cred că acest răspuns e cel mai potrivit mijloc pentru rezolvirea chestiilor pendente și adaugă că nota corespunde în toate privințele poporului grecesc pentru menținerea neutralității, dar nu ridică dificultăți nici aliaților.

Tratativele continuă.

În cursul unei conversații cu corespondentul lui „Le Temps”, primul ministru grec Skuludis a declarat că el nu aparține nici unui partid; el se conduce singur de interesele Greciei și a primit greua sarcină pentru ca să facă servicii patriei.

Skuludis a mai declarat că divergențele de păreri ce s'au ivit mai pe urmă se reduc la interpretări greșite, cari au fost posibile atribuindu-se caracter pozitiv unor declarații teoretice. Grecia se găsește într-o situație grea, între ciocan și nicovală, iar chemarea guvernului e delicată și periculoasă.

În sfârșit primul ministru grec a mai spus: „Eu și colegii mei ne străduim să menținem neutralitatea, deși având în vedere atitudinea binevoitoare față de înțelegere dorim să înlesnim sarcinile înțelegerii în toate privințele. Sper, că va fi posibilă rezolvirea tuturor chestiilor pendente, iar tratativele începute vor duce la rezultat și așa Grecia merită și va merita încrederea înțelegerii.

Agentia Havas anunță că Denys-Cochin s'a prezentat la regele Greciei în palatul din Atena și a mulțumit pentru prietenia binevoitoare față de antantă.

Regele a controlat și a făcut corecțiuni notei, pe care Skuludis a remis-o celor patru miniștri, ca răspuns la nota înțelegerii.

Organul lui Venizelos „Patris” anunță că partidul liberal a ținut Sâmbătă seara o conferință prezidată de Venizelos. În vorbirea de deschidere Venizelos a făcut cunoscut mersul tratatelor diplomatice dintre guvernul grecesc și înțelegere în baza informațiilor, cari le-a primit dela primul ministru Skuludis și Denys-Cochin. Vorbind despre apropiatele alegeri, Venizelos a motivat punctul său de vedere, de ce crede că e imposibilă participarea partidului liberal la aceste alegeri.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitezilor noastre și informațiile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Trebuie să respingem părerea — a zis Venizelos — că noi am fi conduși numai de punctul de vedere ca să ne menținem mandatele și am lua asupra noastră reprezentarea poporului în orice fel de situație politică externă, chiar și atunci când nu am aduce nici un serviciu patriei, deoarece nu ne putem realiza principiile. Poarte odiul și răspunderea aceia cari au creiat această situație sau au promovat dănuirea ei. Alegerile aceste, de altcum nici nu sunt constituționale, iar partidul cu trecut istoric, în fruntea căruia mă aflu nu poate lua parte în acest joc, dacă dorește să-și înscrie nepătat numele în istorie.

Sub impresia discursului lui Venizelos partidul liberal a hotărât unanim că *fiecare membru al partidului se supune voinței președintelui* atât privitor la alegeri cât și la acțiunea viitoare a partidului.

Postul ministru de externe al Franței, *Hanotaux* scrie în „Figaro” că *Salonicul va fi al doilea Antwerpen* dacă nu cumva Kitchener nu va trimite împotriva Bulgariei un jumătate milion soldați și nu va ocupa Sofia.

Războiul european.

Misiunea lordului Kitchener.

Berlin. — Lordul Kitchener — după cum scrie „Vossische Zeitung” — a sosit azi însoțit de ambasadorul englez *Rennel Rodd* la cartierul general italian și el s'a dus și în front să vadă *lupă dela Isonzo*. Duminecă înainte de amiază el s'a întors dela cartierul italian prin Milano la Turin, unde a sosit după amiază. Lordul Kitchener a declarat că *e foarte mulțumit cu rezultatele cari le-a obținut în Atena* și a mai făcut declarații și despre conferințele, cari le-a avut cu miniștrii din Roma. Seara el și-a continuat călătoria spre Franța.

Paris. — Președintele Poincaré l'a primit ieri înainte de amiază — lordul Kitchener.

Berlin. — „National Zeitung” scrie: Ziarul „Denj” din Petersburg anunță că lordul Kitchener va sosi în zilele mai apropiate la Petrograd, unde va avea conferințe importante cu ministrul de războiu *Polivanov* și ministrul de externe *Sassonov*. Lordul Kitchener se va duce și la cartierul general, unde va avea o audiență la țar. Misiunea lui e în interesul expediției apropiate în Orient și are de scop unificarea operațiunilor aliaților în Balcani.

De prezent se găsește în Rusia o misiune militară engleză, compusă din un colonel și un major, cari au tratat timp îndelungat cu ministrul de războiu și în zilele din urmă s'au dus la țar, la cartierul general, de unde vor merge la Odesa. Misiunea aceasta afirmativ urmărește scopul să înduplece Rusia, ca să intervină în Balcani.

Generalul Pau pe frontul rus.

Geneva. — Generalul Pau a plecat din nou pe frontul rus. După cum scriu ziarele din Paris, călătoria generalului strateg francez, căruia-i lipsește un braț, astăzi nu are alt motiv decât, din încredințarea guvernului francez să prezinte generalului rus *Alexejev* marea cruce a ordului de onoare.

Rușii la apărarea Monastirului.

Milano. — Corespondentul din Balcani al lui „Secolo” anunță că la Monastir a sosit o delegație de 400 membri ruși, cari au participat la directiva defensivei Belgradului.

Trupe turcești la peninsulele Sinalce.

Lugano. — Lui „Giornale d'Italia” i-se anunță din Cairo, că la Acaba a sosit o flotilă circulatorie engleză. În Acaba s'au observat mișcări de trupe dușmane.

Acaba este un port la malul estic al peninsulei Sinaice.

Consiliul federativ al Elveției nu speră în o pace apropiată.

Viena. — Se anunță din Basel: Consiliul federativ al Elveției a prezentat bugetul pe anul viitor și în motivarea acestuia aduce în discuție și durata războiului. Pasagiul respectiv din raportul consiliului federativ elvețian:

Putem spera, că, dacă războiul european s'ar termina la primăvară, încasările vamale vor fi favorabile dar *deocamdată nimic nu ne îndreptățește să sperăm că războiul se va sfârși până atunci* și chiar de aceea am face mai bine, dacă nici nu încercăm să ridicăm vălul ce ascunde viitorul.

In duma este interzisă politica. — Declarațiile lui Goremykin.

Petrograd. — „Birsevija Vjedomosti” publică știrea că prim ministrul *Goremykin* într-o convorbire cu corespondenții ziarelor franceze și engleze între alte a declarat că în tot cursul războiului, duma nu se poate ocupa decât de afaceri cari sunt în strânsă legătură cu războiul. *Ori ce altă afacere politică este amânată până după războiu*, și în vederea acestei hotăriri, guvernul a cerut partidelor să suspende ori ce lupte politice. Guvernul rus este învoit ca după războiu să îndeplinească *promisiunile făcute polonilor*. După restabilirea păcii, pentru Polonia, care a suferit așa de mult, va răsări o nouă epocă a autonomiei naționale.

Un fals comunicat grec.

Berlin. — Agenția Wolff anunță: Ziarele din Atena aduc știrea despre trei submarine germane cari afirmativ în apropierea insulelor Arkney împiedecându-se într-o rețea, s'au predat. Știrea aceasta este un svon de ordin fantazist.

Negocieri economice între Austro-Ungaria și Germania.

Dresda, 30 Noembrie.

La cea din urmă conferință economică germană-austro-ungară ținută la Viena, sau discutat condițiile unei apropieri economice între Germania și monarhia austro-ungară. Consiliul a hotărât ca în timpul cel mai apropiat să-și continue desbaterile în Dresda. Eri au sosit aici delegații oficiali. Din partea Germaniei vice-președintele consiliului imperial *Paasche*, consilierul intim *Riesser* și mai mulți deputați. Din partea Austriei: consilierii *Exner* și *Pattai* și deputații *Friedmann* și *Einspinner*. Din partea Ungariei: deputatul *Dr. Gustav Gratz*, baronul *Kornfeld*, *Francisc Chorin jun.*, *Dr. Feenyö*, *Iosif Vágo* și directorul *B. Biro*.

Duminecă înainte de amiază, o parte a delegației a avut o consfătuire intimă pentru încercarea învingerii dificultăților.

Seara, orașul Dresda a dat o *serată* în onoarea delegaților, la care primarul *Blueher* a toastat pentru domnitorii și a provocat pe cei prezenți să presteze muncă agilă pentru îndeplinirea scopului pentru care sau unit.

Consilierul *Paasche* a accentuat necesitatea viitorului în care aliații trebuie să lupte cu puteri unite.

Deputatul Reichsratului *Friedmann* a fost interpretul sentimentelor de simpatie ale Austriei. *F. Chorin* a vorbit în numele Maghiarilor și a spus că alianța constituită de *Bismarck* și *Andrássy* este astăzi *contractul de sânge* al popoarelor aliate. Ungaria este mândră că poate să lupte alături de Germania și are să fie puternicul stâlp *al drumului către Orient*.

La această declarație Germanii au isbunuit în aplause frenetice, iar consulul Turciei și atașatul bulgar *Anastasov* în numele puterilor Orientale și-au exprimat simpatiile față de pașii de apropiere ai alianței economice.

Consfătuirile formulare vor începe Luni la amiază.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 1 Decembrie 1915.

Aviz colaboratorilor noștri.

Deoarece în urma războiului personalul nostru tehnic s'a redus foarte mult și fiindcă orice se tipărește în „Românul” are să treacă prin cenzură, ceace reclamă timp considerabil, rugăm onorații noștri colaboratori, ca lucrările lor pentru numărul de Crăciun al acestui ziar să binevoiască a le trimite la adresa dlui V. Goldiș cel mult până în 10/23 Decembrie, căci orice lucrare, ce va sosi după acest termen, va fi imposibil să apară în acei număr.

Cum este primit ziarul „Românul”? Primit următoarele rânduri:

On redacție,

Permiteți-mi să vă gratulez pentru conținutul interesant și instructiv în care se prezintă „Românul” de un timp încoace. Ceitorul altă o lectură plăcută și informativă, cu mult mai prețioasă, decât chiar în ziarele cele mai răspândite din patrie. Beluș, 26 Noembrie 1915.

Cu stimă

Dr. Emil Cosma, avocat.

PUBLICAȚIE DE INROLARE. Primarul orașului Arad, *Varjassy Lajos* a lansat următoarea publicație:

Aduc la cunoștință că inrolații împărțiți în armata comună născuți la 1892, 1893, 1894, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889 și 1890, precum și glotașii clasei B) inrolați la ultimele asentări și născuți la 1897—1876 cari în urma legitimației lor de glotași trebuie să se prezinte în 6 Decembrie 1915 în Arad, au să se prezinte în baracele de lângă casarma de artilerie din comuna *Sânmielăușulmic* (*Kisszentmiklós*), iar inrolații voluntari au să se prezinte în localul oficiului comandei militare din Arad, *Andrássy-tér nr. 14*.

Glotașii și voluntarii clasei B) inrolați la honvezi de asemenea trebuie să se prezinte în 6 Decembrie 1915 în localul oficiului comandei militare de honvezi în Arad, *str. Bathány, nr. 26*.

Prezentările au să se facă dela orele 8 până la 11 dimineața.

Inmormântarea unui erou român în Pecica. Ni se scrie din Pecica: Vineri, în 13/26 c. a fost înmormântat în Pecica-română (comit. Arad) soldatul *Nicolae Ticiu* din regimentul 23 de honvezi, originar din istorica comună Lunca, situată pe valea Crișului-alb.

Plecuse și eroul nostru cu ceilalți în ziua mobilizării la Deva, iar de acolo, după câteva zile, direct în Galiția. Nic. Ticiu avea vârsta de 40 ani...

Luptând vitejește pe frontul carpatin, dela începutul războiului iarna întregă, astăzi-vară fu și el în șirurile aceluia cari în triumf intrară în Lemberg și luară Ivangorodul și celelalte cetăți foarte puternice. Cumplita boală ce și-a contractat-o în tranșee, l'a răpus însă mai degrabă ca glonteale dușman.

Departa de satul lui, Nic. Ticiu s'a stins în spitalul din Pecica-română, împărțind fiind cu sfințele Taine.

Deși departe, el fu între ai săi, căci satul întreg l'a jelit! Asistența numeroasă care a luat parte la slujba înmormântării, l'a deplâns dimpreună cu soția sa *Brândușa*. Prohodul l'au săvârșit preoții noștri locali *Ioan Popescu* și *Dr. I. Felea*, sguduind inimile celor de față. Intri-Moldovan. O predică avântată a rostit pâr. *Dr. I. Felea*, sguduind inimile celor de față. Intri-stata soție a dus în satul ei cel puțin acea mângâiere celor trei orfani cumcă tatăl lor a fost petrecut la mormânt cu mare cinste și cu multe lacrimi. — Coresp.

D. maior *Allmănescu* subdirector al școalelor militare, din ministerul de război al României, a fost delegat să îndeplinească funcțiunea de director al școalelor, în locul dlui colonel *Toroceanu* trecut în altă funcțiune și până la numirea unui titular.

Distincția principelui moștenitor. Cu ocazia vizitei împăratului *Wilhelm* la Viena a distins pe moștenitorul *Carol Francisc Iosif* cu rangul a la suite în marina de războiu germană, distincție pe care înaintea lui o purtase ani de-a-

rândul unchiul său moștenitorul Francisc Ferdinand. Actul distincției se provoacă la acest fapt.

Lemn pentru paturi de pușcă. *Imprejura-rea, că paturile de pușcă până acum s'au fabricat în cea mai mare parte din lemn de nuc importat, — ce între împrejurările actuale nu se mai pot câștiga, — a îndemnat conducerea armatei să recurgă la alt material produs în interiorul țării noastre.*

Se caută deci și se cumpără imediat trunchi de nuc, cireș, măr, păr, prun și castan, în lungime de cel puțin 2 metri. Cei ce au astfel de trunchi tăiați de cel puțin jumătate de ani (uscăți) să se adreseze comandei artileriei tehnice din Arad, (Technische Artillerie in Arad), ori direct comandantului ei, dl. locotenent Dr. I. Juga în Arad, str. Boczkó Nr. 9, — unde pot căpăta informațiuni amănunțite în chestie.

Comanda de sus plătește un preț maximal de 10 cor. de maza metrice.

Trunchi cumpărați de comandă vor fi adunați și expediți la „Artillerie zugsdnen” în Timișoara, iar prețul lor se va putea ridica imediat dela comanda artileriei tehnice din Arad.

E în interesul țărânilor noastre, ca să se intereseze de afacerea aceasta, care de-o parte le aduce și câștig material, iar de altă parte prin aceasta aduc și o jertfă pe altarul patriei.

Apel către familiile noastre fără de copii. Nenorocii copilași ai răposatei Ioana D. Budrală din Jina (com. Sibiu, p. u. Polyán), anume Vasile de 1 și jumătate ani, Nicolae de 7 ani, Dumitru de 11 ani și Pamfil de 14 ani, acum în cap de iarnă, flămânzi și nan goi, cerșesc din ușă în ușă. O femeie de acolo, văduvă și săracă și ea, care îi hrănește cu ce biată poate, mi-a cerut îndrumări și sprijin și ajutor pentru întreținerea și îmbrăcarea acestor nefericite și nevinovate ființe. Cum, din nenorocirea noastră, ne lipsesc asilurile și orfelinatele și ne lipsesc și așezămintele proprii de a se în ajutorul orfanilor noștri scăpătați, urmând exemplul atât de grăitor al conlocuitorilor noștri de altă naționalitate, cari, deși au nemămurite așezăminte pentru adăpostirea celor bătuți de soarte, nu odată apelează și cu bun rezultat la familiile lipsite de copii, pentru a lua în creștere asemenea orfani, îndrăznesc și eu a apela la generozitatea familiilor noastre, cari n'au fericirea de a avea copilași proprii: să se indure spre acești copilași, cari le pot procura în parte mângâierea sufletească și creștinească, pe care ar avea-o dacă bunul Dumnezeu l-ar fi înzestrat cu copii.

Bunii și generozii creștini, cari s'ar indura să primească în creștere pe unul sau altul din acești copilași, îi rog ferbinte să binevoiască a-mă încunostința, lucru pentru care exprim de acum cea mai înaltă și adânc simțită recunoștință. Sibiu, 27 Noembrie 1915. Victor Tor-dășianu, exactor arhidiecezan.

† **Iacob Baba**, preot, în Mociar, după o lungă și vrednică păstorire a credincioșilor din această parohie, a decedat. Defunctul lasă în urmă-i regrete unanime. Din acest prilej d. Ioan Albon, șef contabil în Sebeșul-săsesc, în locul anunțurilor funebre pentru defunctul său socru a dăruit 10 coroane pentru ziare pe seama răniților români.

Decorarea comandanților armatelor noastre din Balcani. Regele a dăruit generalului Mackensen crucea pentru merite militare cl. I. cu decorație de briliante, iar generalilor Gallvitz și Kövess crucea pentru merite militare cl. I. cu decorații de războiu.

† **Elisabeta Chibulcuteanu n. Halită** a încetat din viață în 11/24 Noembrie a. c. în etate de 62 ani. Inmormântarea a avut loc în 13/26 Noembrie a. c. în cimitirul bisericeii celei mari din Sângeorzul-român.

Circulația trenului accelerat Berlin—Budapesta—Constantinopol. „Frankfurter Zeitung” primește din Constantinopol știrea: În 2 Decembrie se va ținea la Timișoara o sfătuire a membrilor interesați în care se va debata restabilirea circulației trenului accelerat dintre Berlin—Budapesta—Constantinopol.

Comenzi de muniții engleze. Se anunță din Montreal (Canada): Steel Company din Canada și Steel Iron C-ie din Noua Scoție, au primit comenzi de obuze de 28 milioane de dolari. Comenzi de 5 milioane dolari de unelte de tranșee au fost făcute la Imperial Steel Iron C-ie, la Cllingwood în Ontario, și de câteva milioane de dolari la Cement Canada Company.

† **Maria Schottl** născ. Elekes a decedat în 24 Noembrie în etate de 49 ani. Inmormântarea s'a făcut în 26 a. l. c. în Năsăud.

In memoria lui Edith Cavell. Se anunță din Karnavon: Guvernul și autoritățile municipale au dedicat un scaun din biserica St. Martinia pe Charing Cross memoriei lui Edith Cavell, martira engleză. O telegramă din Londra comunică că o culme a muntelui Vocy a fost supranumită Mount Cavell în memoria martirei.

Noul guvern Portughez. Se anunță din Paris: Președintele republicii portugheze a primit dimisia guvernului. Noul cabinet a fost constituit de *Alfonso Costa*, președinte și portofoliul externelor. Ceilalți miniștri sunt la interne și la finanțe: *Al. Braga*, la justiție: *Catano de Menses*, la războiu: *Norton de Mattos*, la marină: *Leotte Derego*, la externe: *Antonio Macisiva*, la comerț: *di Silvia*, la colonii: *Ribeiro* și la culte: *loato de Barros*. Parlamentul va fi convocat la 3 Decembrie a. c.

Regina Italiei va merge la Scutari. Din Lugano se telegrafiază următoarea știre publicată de „Secolo”: Boala lui Nichita nu este numai nervositate, cu toată deprimarea ce i-au cauzat evenimentele de pe câmpul de războiu din Serbia, ci o recidivă a boalei sale de rinichi. Profesori de specialitate din Milano cari au ținut consiliu asupra boalei sale i-au sfătuit perfectă liniște de care el nu vrea nici să audă. Regina Elena pleacă la Scutari pentru ca să întuișteze pe tatăl său la odihnă.

Scoala confesională gr. or. română din Băntania are lipsă de un suplent pe timpul cât învățătorul nostru Mihai Nicoară este la armată. Pentru acest post pot compete și pedagogi cu trei cursuri terminate, bărbați sau femei, cu salariul stabilit prin lege. Informațiuni în scris dă părintele S. Cornea din Băntania (*Battonya, comit. Csanád*). — Scaunul școlar gr. or. rom. din Băntania.

x Trăsuri pentru copil, Scăunele Pentru copii, jucării dela cele mai ieftine până la cele mai fine; apoi elegante reticule pentru dame, garnituri pentru călătorie, manicur și garnituri de pieptare și tot felul de cadouri, obiecte pentru soldați etc., asortiment foarte bogat la Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrássy nr. 16.

x Pieptare (sweter) din păr de câmilă, pantaloni, velințe, tricote, tricote de mătăsă de hârtie, ciorapi de păr, mănuși și tot felul de obiecte pentru iarnă, pardesiuri de gumă, pălării elegante, cravate, albituri etc., în asortiment bogat, cu prețuri foarte ieftine în prăvălia de modă pentru bărbați „Chic”, Arad, bulevardul Andrássy nr. 16.

x Ocaziune specială! Am reușit să cumpăr ieftin dela un renumit fabricant german un stoc de cele mai fine fabricate de piele și anume: reticule pentru dame și pungulițe pentru bani mărunți. În consecință sunt în situația a oferi on. mei mușterii toate aceste mărfuri cu prețuri convenabile. *Marele magazin Fischer, Arad,*

PENTRU „CARTEA DE PAUR ROMÂNEASCĂ”
nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
: : : săvârșită de eroii noștri. : : :

Ultima oră.

POLONYI INTERPELEAZĂ IN CHESTIA EMBLEMELOR.

Budapesta. — În ședința de azi a camerei deputatul Géza Polonyi a motivat într-o vorbire mai lungă interpelația sa în chestia emblemelor și a insigniilor. Polonyi îl întreabă pe primul ministru dacă crede că e compatibil cu independența statului rezolvirea ce i-s'a dat chestiei emblemei și a insigniilor; poate primul ministru liniști țara că autograful regal nu cuprinde tendințe panmonarhiste, iar pe viitor ce embleme și insignii vor avea legațiunile și consulatele și în ce chip s'a asigurat ca insigniile și steagurile naționale ale honvezilor și gloștașilor ungari să fie întrebuințate și în cazul când aceștia vor fi încadrați în armata comună? — Ședința continuă.

IN JURUL CONFERINTEI MILITARE LA ORȘOVA.

T. Severin. — Câțiva pasageri sosiți azi din Orșova au adus vestea că peste 30 ofițeri de stat major, din armata germană, austro-ungară, bulgară și turcă, au luat parte la conferința ce s'a ținut acolo în zilele de 27, 28 și 29 c. În această conferință s'a stabilit un plan unitar de luptă în Balcani.

GENERALUL SARAIL INVESTIT CU PUTERE NELIMITATĂ.

Genf. — Guvernul francez l-a investit pe generalul Sarraill, comandantul suprem al forțelor din Balcan, cu putere nelimitată.

RĂSPUNSUL GRECIEI LA NOTA INTELEGEREI.

Rotterdam. — După telegrame din Atena în nota-răspuns a Greciei se mărturisește o neutralitate binevoitoare față de înțelegere, câtă vreme aceasta nu violează drepturile suverane ale țării. Față cu acest răspuns înțelegerea continuă să stăruie pentru împlinirea pretențiilor sale originale, deoarece consideră răspunsul Greciei de evasiv, deși diplomații speră în o rezolvire satisfăcătoare.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POSTA REDACȚIEI

C. în Brașov. — La scrisori anonime nu răspundem.

Nich. — Parcă tu ești singurul care ți-ai pierdut răbdarea. Sunt atâția înaintea ta, cari zilnic așteaptă. — ca lucrurile lor să vadă lumina zilei. Dar, vezi, toate vin la timp. Așa și asta. De altfel peste vre-o două săptămâni credem să-i vină rândul.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Stefan Cărunta, Utoiu. Am primit 5 cor. din cari 4 cor. pentru abonament până la 1/VII. 1916 și 1 cor. pentru calendar, care ți-s'a și trimis în 10/11 1915.

Ioachim Tustean Zugsf. Avtovac. Abonamentul Dv. a expirat la 9 Noembrie a. c.

Dumitru Butuza, Feldpost 37. Am primit 14 cor. cu data de 2 Noembrie 1915 ca abonament până la 20 Februarie 1916.

Cafea ieftină de Crăciun!

Firma noastră de import F. A. DEGAN în FIUME (Postaflok nr. 163) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. — Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4-80 cor
" 10	Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	5-00 "
" 14	Cuba cea mai fină	1 kgr.	5-40 "
" 15	Cuba mărgele aleasă	1 kgr.	5-40 "
" 16	Cuba spec. alitate	1 kgr.	5-80 "
" 24	Ceyl. fină	1 kgr.	5-60 "
" 21	lava aurie	1 kgr.	5-40 "
" 106	Victoria cea mai fină	mixtură	1 kgr. 5-80 "

5 kg. se trimite cu poșta francat și vămuț prin rambursă.

Vești din Olanda spun că se va urca prețul la cafea în mod ne mai auzit și multe calități vor lipsi. Proveți-vă la timp pentru Crăciun, căci și așa ajunge cu întârziere.

